

DISABILITY INFO

• Časopis Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore • Broj 2 • januar 2010 • godina III • izlazi 4 puta godišnje • besplatan primjerak •

2010. GODINA - NADA ZA LJUDSKA PRAVA U CRNOJ GORI

U pripremi zakon o zaštiti od diskriminacije

OSOBE S INVALIDITETOM I DISKRIMINACIJA

Da li i kako (ne)poštujemo ljudska prava OSI

INSTRUMENTI ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE

Deklaracija UN izvor zaštite ljudskih prava

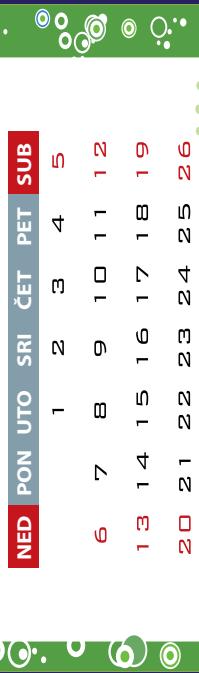
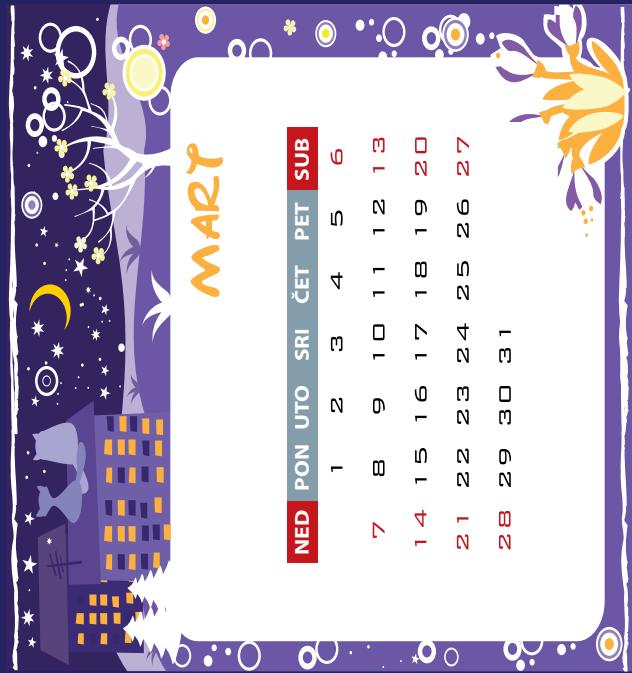
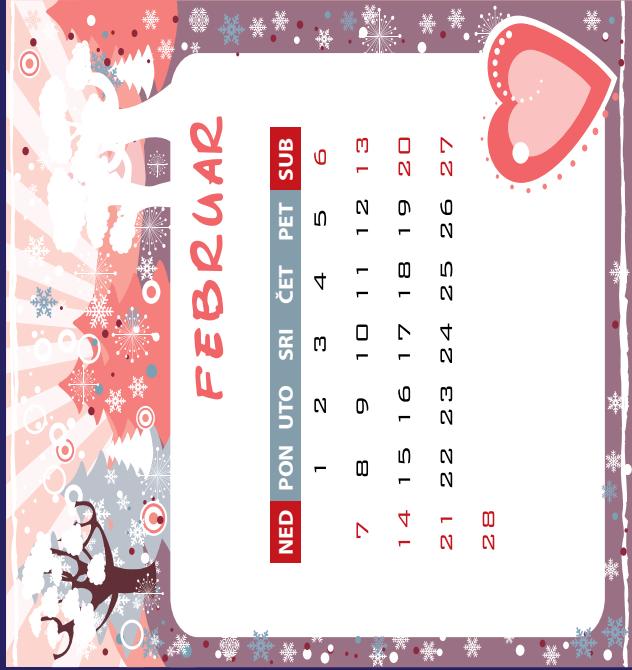
UKLANJANJE PREDRASUDA
Igom do jednakosti

INTERVJU
Marijana Mugoša

UMHCG

2011

Izdaje
Udruženje mladih sa
hendikepom Crne Gore

Za izdavača
Milan Šaranović

Glavni i odgovorni urednik
Milan Šaranović

Redakcija:
Bojana Laković
Dragan Tepavčević
Goran Macanović
Marica Prelević Stijepović
Marijana Mugoša
Milorad Hajrović
Velibor Bošković
Zoran Šćekić

Saradnici:
Luka Stijepović
Marina Jočić
Mladen Marković

Adresa redakcije:
Vlada Ćetkovića bb
Blok IX, zdrada „Šaj“ ulaz
IV, I/125
Tel/fax: 020 265 650
e-mail: office@umhcg.org

Donator:

Crna Gora
Vlada Crne Gore
MINISTARSTVO
KULTURE,
SPORTA I MEDIJA

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Centralna narodna biblioteka
Crna Gora, Cetinje
364-22-056.26/29
DISABILITY info /
glavni i odgovorni urednik
Milan Šaranović
God. III, broj II (2010)
ISSN 1800-7228 = disABILITY info
COBISS.CG-ID 122940304

Riječ urednika

Pred vama se nalazi drugi broj časopisa Disability info, namijenjen promociji savremenih pogleda na osobe s invaliditetom.

Ovaj broj je posvećen diskriminacija koja je sve prisutnija pojava u našem društvu.

U želji da makar načnemo ovu temu, pokušali smo da vam približimo šta zapravo znači diskriminacija, kako se protiv nje može boriti, te kako se ona odražava na osobe s invaliditetom.

Vjerujemo da krajnje otvorenim pristupom i pisanjem o ovoj negativnoj pojavi možemo doprinijeti informisanju javnosti i što je još važnije, napraviti veći pritisak na nadležne institucije da je iskorijene i sankcionisu na pravi način.

Nadamo se da ćete uživati u ovom broju časopisa, i pored činjenice da tema koju obrađujemo i nije tako prijatna.

Milan Šaranović

U OVOM BROJU:

BLIC INFO 2-3
Novosti, događaji...

TEMA BROJA 4-8

- Deklaracija UN izvor zaštite ljudskih prava
- U pripremi zakon o zaštiti od diskriminacije
- Da li i kako (ne) poštujemo ljudska prava OSI

INTERVJU 9
Marijana Mugoša - Zajednički protiv moćnika

U POSJETI 12- 13
Parlament Evropske Unije - Uspostavljeni važni kontakti

UMHCG 14
Monitoring o pravima osoba sa invaliditetom - Samo vas gledamo

PREDSTAVLJAMO 15-16

- Erste fondacija - Nagrada za socijalne integracije
- AD Centar "Ekvista" - Za bolje ostvarivanje ljudskih prava

DRUGI PIŠU 17
BBC - Banka nedostupna uprkos presudi

MUĆKALICA 18
Zanimljivosti, šale...

LEX INFO 19
Zaštita od diskriminacije u Crnoj Gori

COOL KUTAK 20
Uklanjanje predrasuda - Igrom do jednakosti

KONVENCIJA O PRAVIMA OSI

Donošenjem
Zakona o ratifi-kaciji Kon-
vencije i njen-
og opcionog
protokola 16.
juna 2009. go-
dine Crna Gora

je postala obavezna da osigurava i promoviše prava osoba s invaliditetom. Konvencija Ujedini-jenih nacija o pravima osoba s invaliditetom re-zultat je dugogodišnjeg rada svih članica UN-a na poboljšanju položaja osoba sa invaliditetom.

ERSTE NAGRADA ZA SOCIJALNE INTEGRACIJE

ERSTE Stiftung

na društvene integracije, koju je 25. juna 2009. go-dine u Bukureštu organizovala ERSTE Fondacija, UMHCG je dobilo nagradu za projekat "Pas kao vodič ili pomagač". To je bilo prvo učešće orga-nizacija iz Crne Gore na konkursu ERSTE Fon-dacije. Pored UMHCG-a, među 20 nagrađenih organizacija našle su se i organizacije iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Kosova, Makedonije, Srbije, Slovenije i Rumunije. Ukupni novčani fond za 2009. godinu iznosio je 295.000 EUR.

PREVOZ STUDENATA

Početkom
školske
2009/10. u
okviru „Stu-
dentskog ser-
visa“, a uz
finansijsku
podršku Mini-
starstva prosv-

jete i nauke, UMHCG je počelo sa prevozom studenata sa hendikepom. Osim prevoza, ovaj servis obuhvata pomoć studentima sa hendike-pom pri upisu na fakultet, dobijanja smještaja u studenskim domovima, pružanje različitih informacija bitnih za studiranje i sl. Udrženje trenutno prevozi tri studenta.

OSAM GODINA UMHCG-a

UMHCG je 22.
oktobra 2009.
obilježilo 8 go-
dina postojanja.
Tom prilikom
dodijeljene su za-
hvalnice donato-
rima za pse vodiče i pomagače. Takodje, dodijelje-
ni su i sertifikati učesnicima serije radionica na
temu „Ka inkluziji u srednjem obrazovanju“.

ZAKON O KRETANJU OSI UZ POMOĆ PSA POMAGAČA

Na redovnom
zasjedanju
Skupštine Crne
Gore 10. novem-
bra 2009. usvojen
je Zakon o kre-
tanju osoba sa

invaliditetom uz
pomoć psa pomagača. Za razliku od predhodnog,
ovaj zakon je proširen u smislu korisnika. Naime,
dodati su terapijski psi (pomoć djeci ometenoj u
razvoju) i psi za pomoći osobama sa oštećenjem
sluha. Takođe, ovaj zakon sada sadrži i pojma
radne prostorije.

KONFERENCIJA O INKLUSIVNOM OBRAZOVANJU

U Dablinu je 12.
i 13. novembra
2009. održana
Konferencija:
"Salamanka, 15
godina u Inkluziji:
škola za sve" u or-
ganizaciji Evrop-
skog Udruženja
pružalaca usluga
za osobe s inva-
liditetom. Kon-

ferencija je okupila veliki broj stručnjaka i drugih zainteresovanih pojedinaca, koji su u toku dva dana, koliko je trajala, razgovarali o različitim as-pektima inkluzivnog obrazovanja. Konferenciji su iz Crne Gore prisustvovali izvršni direktor i pro-gram menadžer UMHCG-a, Milan Šaranović i Ve-libor Bošković.

PARAMONT

Udruženje paraplegičara Crne Gore osnovalo je tri sportska kluba, od kojih je najpoznatiji Košarkaški klub osoba sa invaliditetom „Paramont“. Njihov glavni cilj je razvoj i afirmacija sporta za osobe sa invaliditetom.

Košarkaši KK Paramonta održavaju redovne treninge, tri puta nedeljno (ponedeljak, srijeda, petak), u sportskom centru „MORAČA“ . Klub trenutno broji deset igrača. Klub je opremljen sa šest košarkaških kolica.

POLOŽAJ STUDENATA SA HENDIKEPOM NA UNIVERZITETU CRNE GORE

Na okruglom stolu posvećenom položaju studenata sa hendikepom na Univerzitetu Crne Gore, koji je 25. novembra održan na Pravnom fakultetu u Podgorici, Uprava tog fakulteta

najavila je potpuno arhitektonsko prilagođavanje zgrade Pravnog fakulteta studentima sa hendikepom kao i prilagođavanje literature studentima oštećenog vida. Okrugli sto je organizovalo Studentsko vijeće Pravnog fakulteta, a učesnici su bili predstavnici studenata, Univeziteta Crne Gore, Ministarstva prosvjete i nauke i Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore.

U toku diskusije razmotreni su problemi s kojima se susrijeću studenti sa invaliditetom, a kao najznačajniji prepoznati su arhitektonske barijere i nedostupnost literature, što onemogućava njihovo obrazovanje na ravnopravnoj osnovi sa drugima. Svi učesnici su iskazali veliko interesovanje za ovu temu, te obećali veće angažovanje na poboljšanju položaja studenata sa hendikepom na Univerzitetu Crne Gore.

STUDIJSKO PUTOVANJE U BRISEL

Predstavnici UM-HCG Milan Šaranović i Velibor Bošković su od 19. do 22. oktobra u Briselu bili učesnici studijskog putovanja na temu borbe protiv siromaštva

u Evropi. Studijsko putovanje organizovao je TAIEX (Biro za tehničku pomoć i razmenu informacija - Technical Assistance and Information Exchange Instrument).

U sklopu te posjete učesnici su imali priliku da čuju iskustva EU u borbi protiv siromaštva.

Ovom prilikom predstavnici civilnog sektora posjetili Evropski Parlament kao i Evropski Ekonomski i Socijalni Komitet gdje su se upoznali sa funkcionisanjem ovih institucija. Pored toga predstavnici civilnog društva iz Crne Gore posjetili su Direktorat za proširenje i tom prilikom razgovarali sa gospodinom Robertom Švajhoferom koji je zadužen za Čuru Goru.

INFO ŠANDOVI

U okviru projekta "Promocija visokog inkluzivnog obrazovanja u Crnoj Gori" koji je u završnoj fazi UMHCG oržava info-standove na fakultetima u Crnoj Gori. Cilj ovih aktivnosti je da se studenti i profesori senzibilisu o pravima i mogućnostima

studenata sa invaliditetom, kao i da se izvrši promocija rezultata do kojih je Udruženje došlo kroz više istraživanja koja su urađena u okviru ovog projekta.

Dragan Tepavčević

INSTRUMENTI ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE

Deklaracija UN izvor zaštite ljudskih prava

Diskriminacija kao zabranjeno ponašanje po međunarodnom, a i nacionalnim pravima, prisutna je u svim društvima, u većoj ili manjoj mjeri, pa samim tim i u Crnoj Gori.

Diskriminisane mogu biti različite grupe i pojedinci i to po različitim osnovama.

Osnovi diskriminacije su brojni i uključuju diskriminaciju po osnovu godina (tzv. adžizam), po osnovu rase (rasizam), po osnovu pola (seksizam), po osnovu seksualne orijentacije, religije,

trebalo da pokažu kako zaista treba poštovati ljudska prava. Umjesto toga, te ličnosti daju sebi za pravo da se najblaže rečeno ponašaju na nedostojan način.

Razvijene zemlje svijeta, još davno, shvatile su neophodnost osiguranja ostvarivanja prava svih ljudi nezavisno od njihove boje kože, religijske pripadnosti, invaliditeta, pola, seksualne orijentacije i sl. U tom smislu na međunarodnom planu donešen je niz dokumenata kojima se štite ljudska prava, poznati i kao

**Razvijene zemlje svijeta, još davno, shvatile su neophodnost osiguranja ostvarivanja prava svih ljudi nezavisno od bilo kog ličnog svojstva.
Crna Gora je na putu da im se pridruži...**

invaliditeta (abilizam) i sl.

Uzroci diskriminacije mogu biti različiti, a obično nastaje zbog jakog prisustva predrasuda.

U ulozi diskriminatora mogu se naći različiti pojedinci, počevši od ljudi koji je čine, zbog predrasuda koje imaju, iz neinformisanosti ili pak iz nekog trećeg razloga. U nekim ne tako rijetkim situacijama kao diskriminatori se pojavljuju i ličnosti iz visokih političkih krugova, koje bi, gledajući, svojim ličnim primjerom

instrumenti za zaštitu ljudskih prava. Najznačajniji dokument svakako je Deklaracija UN o ljudskim pravima, donešena 1948. godine. Nakon Deklaracije donešeni su i drugi dokumenti koji šire razrađuju ovu oblast.

Pored deklaracije, bitna je i Evropska konvencija o ljudskim pravima i njeni protokoli koji predstavljaju značajan instrument za ostvarivanje ljudskih prava na evropskom kontinentu.

Da bi sve ono što važi na

Šta je to diskriminacija?

Diskriminacija predstavlja svako pravljenje razlike, isključivanje, uskraćivanje prava pojedincu ili grupi osoba u istoj ili sličnoj situaciji zbog nekog ličnog svojstva te osobe ili upravo zbog pripadnosti toj grupi. Postoji direktna i indirektna diskriminacija. Direktna diskriminacija predstavlja neposredno, otvoreno pravljenje razlike, isključivanje ili uskraćivanje prava zbog toga što neko ima određeno svojstvo.

Indirektna diskriminacija je po pravilu prikrivenja i lukavija, tu se pojedinac ili grupa lica stavlja u nepovoljniji položaj aktom ili radnjom koja je prividno zasnovana na načelu jednakosti.

Višestruka diskriminacija predstavlja stavljanje jedne osobe u nepovoljniji položaj u odnosu na druge i to kada se jednom radnjom ili aktom ona diskriminiše istovremeno po više osnova.

Izvodi iz Deklaracije UN o pravima čovjeka donešene 10. decembra 1948. od strane Generalne skupštine Ujedinjenih Nacija.

Član 2.

Svakom pripadaju sva prava i slobode proglašene u ovoj Deklaraciji bez ikakvih razlika u pogledu rase, boje, pola, jezika, vjeroispovjesti, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, imovine, rođenja ili drugih okolnosti. ...

Član 7. ... Svi imaju pravo na jednaku zaštitu protiv bilo kakve diskriminacije kojom se krši Deklaracija i protiv svakog podsticanja na ovakvu diskriminaciju.

međunarodnom planu bilo primjenjivo, većina zemalja je u svoje zakonodavstvo ugradila mehanizme kojima se građani štite od diskriminacije, poput opštih i posebnih zakona o sprečavanju diskriminacije.

Da antidiskrimaciono zakonodavstvo ne bi bilo mrtvo

slovo na papiru, u različitim zemljama svijeta, radilo se i na ustanovljavanju i razvijanju nezavisnih institucija za zaštitu ljudskih prava, poput institucije zaštitnika ljudskih prava tzv. ombudsmana, povjerenika za ljudska prava i sl.

Upravo zbog ovih napora,

mjera demokratičnosti razvijenih društava jeste odnos prema manjinskim, odnosno ranjivim grupama i pojedincima. Crna Gora može da ima uzor u zemljama razvijene demokratije. Pitanje je da li uopšte prepoznaje značaj te potrebe.

Milan Šaranović

2010. GODINA - NADA ZA LJUDSKA PRAVA U CRNOJ GORI

U pripremi zakon o zaštiti od diskriminacije

Crna Gora je na dobrom putu da pravno uredi oblast zaštite ljudskih prava. Naime, već više godina u pripremi je zakon o zaštiti od diskriminacije, koji će ako ne u praksi, bar na papiru osigurati bolje ostvarivanje prava svih pojedinki i pojedinaca u našem društvu.

Iako Ustav Crne Gore, kao i noviji zakoni, sadrže norme kojima se zabranjuje diskriminacija, ovaj zakon je potreban kako bi se detaljnije propisale zaštitne mјere, definisao postupak za zaštitu ljudskih prava i propisale nadležnosti različitih institucija zaduženih za ovu oblast.

Početkom ove godine Ministarstvo za ljudska i manjinska prava predstavilo je nacrt ovog zakona, na što su uslijedili komentari Venecijanske komisije i civilnog društva, nakon čega je napravljena nova verzija koja bi trebalo da ide na javnu raspravu.

Pomenutim zakonom o zaštiti od diskriminacije planira se ombudsmanu povjeriti još veća nadležnost. To bi značilo da bi trebalo da štiti građane i od diskriminacije učinjene od strane preduzeća, organizacija ili pojedinaca.

Jedno je sigurno, takav način

zaštite nije nepoznat u drugim društvima. Međutim, činjenica da upravo iz ove institucije možemo čuti upozorenja da je ovakav sistem neodrživ, te da ne postoje dovoljni kapaciteti crnogorskog Zaštitnika za dodatanim aktivnostima, ne utiče mnogo na one koji rade na donošenju ovog zakona.

mišljenje, za razliku od Zaštitnika, bilo obavezujuće za one koji vrše diskriminaciju ili one koji bi trebali da štite od diskriminacije.

Na kraju, nadamo se da će u toku prve polovine godine zakon konačno biti izglasан na Skupštini Crne Gore, a da će nadležni organi imati kapaciteta da ga sprovedu na pravi način.

Sumnjiva nezavisnost ombudsmana

Crna Gora se opredijelila za ombudmana, donijevši u avgustu 2003. godine Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda. Međutim, o nezavisnosti zaštitnika bi se moglo suditi na osnovu javnosti poznatih činjenica, kao i dobro poznatih stavova organizacija civilnog društva.

Nadležnost zaštitnika ljudskih prava i sloboda je da štiti ljudska prava i slobode zajamčena Ustavom, zakonom, ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava kada su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa lokalne samouprave i javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja.

Koliko ova institucija u Crnoj Gori uspijeva u tome, nekom drugom prilikom...

Organizacije civilnog društva i predstavnici stručne javnosti jednoglasni su u zalaganju da se oformi potpuno nova institucija Povjerenika za ljudska prava koja bi imala veće ingerencije i čije bi

sporost u donošenju ovog zakona pokazuje da u Crnoj Gori svijest o poštovanju ljudskih prava još uvijek nije na nivou razvijenih evropskih demokratija.

M. Šaranović

OSOBE S INVALIDITETOM I DISKRIMINACIJA

Da li i kako (ne) poštujemo ljudska prava OSI

OSI I NJIHOVA SVAKODNEVNICA U CRNOJ GORI (ZAMIŠLJENO I STVARNO)

Osobe s invaliditetom suočavaju se s diskriminacijom gotovo svakodnevno, od nemogućnosti da uđu u objekte javnih ustanova, u škole, bolnice, centre za socijalni rad..., preko problema sa dobijanjem ortopedskih i drugih pomagala, pa do nemogućnosti da se informišu kako o svojim pravima, tako i o dnevnim dešavanjima u društvu, čime ostaju na marginama društvenih dešavanja.

Najznačajnije sredstvo za sprječavanje diskriminacije osoba s invaliditetom na međunarodnom planu je Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom. Generalna skupština UN-a je 13. decembra 2006. godine usvojilla ovaj dokument, a 16. juna 2009. godine Crna Gora je donošenjem Zakona o ratifikaciji Konvencije i njenog opcionog protokola postala obavezna da osigurava i promoviše prava osoba s invaliditetom.

Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba s invaliditetom rezultat je dugogodišnjeg rada svih članica UN-a na poboljšanju položaja osoba s invaliditetom.

Takođe, veoma dobra sredstva na nacionalnom planu su i zako-

ni o sprječavanju diskriminacije osoba s invaliditetom. Najbolji primjer toga je Zakon o Amerikancima sa invaliditetom (American with Disabilities Act - ADA) koji je donešen 1990. godine i koji je bio inspiracija za mnoge slične zakone na svijetu.

Kod nas je započet proces usvajanja Zakona o zaštiti osoba s invaliditetom od diskriminacije, što će vjerujemo znatno umanjiti prisustvo diskriminacije u našem društvu. Međutim, da bi se ovaj zakon donio, potrebno je da se prvo usvoji opšti Zakon o zaštiti od diskriminacije.

Ipak, i kada se donese, zakon sam po sebi neće automatski dovesti do smanjenja diskriminacije. Prevashodno će morati da se promijeni svijest društva i glavnih političkih aktera o potrebi primjene postojećeg zakonodavstva, kao i da se izgrade kapaciteti i poveća nezavisnost institucija od uticaja različitih pojedinaca ili centara moći.

Do tada će organizacije koje zastupaju prava pojedinaca, u ovom slučaju osoba s invaliditetom, nositi glavne aktivnosti i trpitjeti pritisak.

Da Crna Gora spada među

zemlje gdje je prisutna diskriminacija, svjedoče različiti primjeri kršenja ljudskih prava. Sa aspekta oblasti kojom se ovaj časopis bavi, sljedeći primjer najbolje oslikava crnogorsku realnost.

JEDNA PRIČA IZ NAŠE STVARNOSTI (SLUČAJ MARIJANE MUGOŠA)

Na dan kada je civilizovani svijet slavio 60 godina od donošenja Univerzalne deklaracije o pravima čovjeka, 10. decembra 2008. godine, gradonačelnik Glavnog grada - Podgorice je odlučio da se jasno suprostavi civilizacijskim tekovinama i dokaže kako za njega ne važe zakoni, savremenistandardi i moralna načela. Naime, on je odlučio da Marijani Mugoši, prvoj korisnici psa vodiča u Crnoj Gori zabrani dolazak na posao u pravnji njenog psa vodiča, Ksene. Od tada traje njena mukotrpna borba za poništenje ove diskriminatorske odluke i poštovanje dosljedanstva njene ličnosti.

Adekvatna zaštita od strane organa izvršne vlasti u ovom procesu je izostala. Razlozi za ovo, znani su samo u okvirima tih institucija, a ono što je javnosti preostalo, jeste da zaključi da su usteknule pred političkom snagom gradonačelnika i tako odlučile

da se ne mijesaju u svoj posao, više od granice koja „ugrožava moćnike“.

„PODVOJENA REALNOST“ (SUDSKA I NEKA DRUGA)

Inicirano je više postupaka, kako bi se ova diskriminacija ispravila, međutim, čini se bezuspješno. Usljed nemogućnosti da se odupru pritiscima, nadležni u Ministarstvu zdravlja, rada i socijalnog staranja nijesu pokretali postupak koji su po Zakonu o kretanju slijepog lica uz pomoć psa vodiča bili obavezni da pokrenu, ponište ovakvu odluku i stanu na stranu poštovanja zakona.

U kompletnu priču uključio se i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, koji je svojim dvosmislenim djelovanjem pokazao čiji je uistinu zaštitnik.

Slučaj je stigao i do Osnovnog suda u Podgorici. Naime, uz pomoć advokatice Daliborke Knežević, koja je besplatno zaступa, Marijana je podnijela tužbu zbog diskriminacije po osnovu invaliditeta i kršenja Za-

kona o kretanju slijepog lica uz pomoć psa vodiča (tužba je predata 29.12.2008.), kao i tužbu zbog nanošenja duševnih bolova i povredu dostojanstva ličnosti (21.01.2009.). Postupajući po prvoj tužbi, Osnovni sud je donio privremenu mjeru kojom je naložio da Glavni grad Marijani Mugoši omogući dolazak sa psom vodičem na posao. Poslije dužeg odbijanja da to urade, ponudili su da samo Marijana pređe da radi u drugoj zgradi gdje će njen pas vodič moći da boravi sve vrijeme sa njom u kancelariji, odakle bi sa kolegama u kontaktu bila jedino putem telefona i bez ikakve mogućnosti da pristupi glavnoj zgradi. Ovakav predlog sam po sebi vodio bi ka dubljoj i opasnoj diskriminaciji, a što je još gore potpunoj segregaciji u društvu koje nastoji da se približi standardima razvijenih zemalja EU. Svjesna šta bi prihvatanje ovog predloga značilo, g-đa Mugoša je ovaj predlog odbila.

Kasnije, 27.jula.2009. uslijedila je presuda Osnovnog suda, kojom se Glavnom gradu nalaže

da Marijanu Mugošu vrati na posao. Podnijevši žalbu Višem суду, Glavni grad je onemogućio da ova presuda postane pravosnažna. U iščekivanju odluke Višeg suda, odvija se postupak po tužbi za nanošenje duševnih bolova i povredu dostojanstva ličnosti.

Čak se išlo i dotle da je donijet novi zakon o kretanju osoba s invaliditetom uz pomoć psa pomagača. Ovo je urađeno na osnovu predloga Ombudsmana, kako bi se dopunio ionako jasan zakon, te prepoznao i termin „radni prostor“. Osim ovog nepotrebnog dopunjavanja, zakon je unaprijeđen tako što sada obuhvata i terapijske pse, kao i pse za osobe sa oštećenjem sluha, čime je postao jedan od najpotpunijih zakona ove vrste u Evropi. Na ovaj način, slučaj Marijane Mugoše donio je i neka poboljšanja.

Od odluke Višeg suda, zavisi ishod ove borbe, čiji je krajnji cilj izboriti se za poštovanje prava i ljudskog dostojanstva jedne osobe s invaliditetom.

Milan Šaranović

Izvod iz UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, donešene 13. decembra 2006. godine na Generalnoj skupštini UN-a:

Član 5.

Ravnopravnost i nediskriminacija

Države potpisnice priznaju da su sve osobe jednake pred zakonom i imaju pravo na jednaku zaštitu pred zakonom i uživanje jednakih blagodeti zakona, bez ikakvih diskriminacija.

Države potpisnice zabranjuju bilo kakvu diskriminaciju po osnovu invalidnosti i garantuju svim osobama sa invaliditetom jednaku i efektivnu pravnu zaštitu od diskriminacije po bilo kom osnovu.

Da bi promovisali ravnopravnost i ukinuli diskriminaciju, države potpisnice će preuzeti sve odgovarajuće korake kako bi osigurali pružanje razumnih adaptacija.

Posebne mjere neophodne za postizanje i ubrzavanje de fakto jednakosti osoba sa invaliditetom neće se smatrati diskriminacijom po osnovu invalidnosti shodno odredbama ove Konvencije.

Član 6.

Žene sa invaliditetom

1. Države potpisnice priznaju da su žene i djevojčice sa invaliditetom izložene višestrukoj diskriminaciji i u tom smislu preduzeće mjere radi osiguravanja punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda od strane žena i djevojčica sa invaliditetom.

2. Države potpisnice preduzeće sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale pun razvoj, napredak i osnaživanje žena, radi garantovanja ostvarenja i uživanja njihovih ljudskih prava i osnovnih sloboda iz ove Konvencije.

INTERVJU: MARIJANA MAJA MUGOŠA

Zajednički protiv moćnika

„Smatram da svi mi treba da izgradimo u sebi sposobnost da nepovrjeđujući prava drugih, ostvarimo i zaštitimo svoja. Priznajem da me je veoma pogodila spoznaja da su naše institucije zarobljene snagom i uticajima nekoliko moćnih pojedinaca. Iskreno vjerujem da ćemo uz buđenje građanske svijesti i hrabrosti, te upiranjem prsta u sve ono što je loše u našem društvu, ostvariti ogromne pomake na brojnim poljima, a naročito na polju poštovanja i primjene zakona.“

S obzirom da je tema broja diskriminacija osoba sa invaliditetom, razgovarali smo sa Marijanom Majom Mugošom, ženom koja se već godinu dana, uz podršku UMHCG-a, jednog broja organizacija i malog broja medija bori protiv diskriminacije učinjene od strane Glavnog grada Podgorice i njegovog užeg rukovodstva. Naime, Marijani je 10. decembra 2008. onemogućen ulazak u zgradu u kojoj radi u pratnji njenog psa vodiča Ksene.

Posljednjih mjeseci, postala si simbol borbe za lično dostojanstvo i poštovanje ne samo tvojih prava, već i prava drugih osoba sa invaliditetom. Kako se nosiš sa tim?

Smatram da svi mi treba da izgradimo u sebi sposobnost da nepovrjeđujući prava drugih, ostvarimo i zaštitimo svoja. Takvim ophođenjem i djelanjem, izražavamo jednako poštovanje i odobravamo postojanje svih razlika koje nas čine jedinstvenim. Osjećam se srećnom i ponosnom, ne krijući da je bilo i veoma bolnih momenata, jer znam da sam na pravom putu i da bi bijeg i odustajanje od ove borbe, bio moj absolutni poraz, kao i poraz i odraz nemoći osoba sa invaliditetom.

Ovim pokazujemo da su OSI jednako vrijedne, sposobne i umne, da se uhvate u koštac i sa oštricama nepravde i da ne pristaju da im neko iz objesti gazi i

ne priznaje zagarantovana prava.

Priznajem i to, da su mi upravo ljudi poput vas iz Udruženja mladih sa hendikepom, ulivali novu snagu i optimizam, baš onda kada su sa adrese uprave grada i mojih dotadašnjih kolega, pristizali silovitinski udarci, koji ne priliče našim tradicionalnim vrijednostima, a ponajmanje onima koje baštini civilizovani svijet. Ali dobro, postojanje zla je takođe neminovnost, ali ga moramo dobrom uravnotežiti i ne dopustiti mu da vlada. Prividna moć protivnika (u vidu neke značajne funkcije u državi) ne bi smjela da nas svrati s puta pravde i poštovanja normi i naravno da ni najmanje ne opravdava naša kolebanja, povijanje glava i potčinjavanja. Onaj ko zaista voli svoju domovinu i ko joj želi istinski napredak, podiće glas za svaku nepravdu i stati uz onoga nad kim se sprovodi, jer samo tim malim, sopstvenim doprinosom, možemo je izgraditi i učiniti državom svih njenih građana.

Na osnovu tvog iskustva, odnosno diskriminacije sa kojom si suočena, kako procjenjuješ zlaganje nadležnih institucija za poštovanje ljudskih prava i zaštitu žrtava diskriminacije? Koliko si zadovoljna njihovim reakcijama povodom tvog problema?

Priznajem da me je veoma pogodila spoznaja da

su naše institucije zarobljene snagom i uticajima nekoliko moćnih pojedinaca. Razočarenje je bilo ne tako malo, kada sam shvatila koliko su naše institucije (Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo pravde, Inspekcija rada i drugi), nemoćne, paralisane i u isto vrijeme nespremne da primijene zakone i pravdu onda kada je na suprotnoj strani zakona neki aktuelni funkcioner/ka, koji bi trebao biti prvi, koji će svojim pozitivnim primjerom pokazati kako se poštuju zakoni. Imala sam utisak, naročito zbog nekih slabašnih, pažljivo uvijenih verbalnih podrški, da mnogi u tim institucijama potajno navijaju za našu stranu u ovoj borbi, ali se нико nije usudio da otvoreno izrazi svoje mišljenje, a kamo li da pokaže kakvu jaču reakciju. Zato su naše institucije pribjegle postupku za donošenje novog Zakona o kretanju OSI uz pomoć psa pomagača.

Kakva je reakcija građana, stručne javnosti i medija povodom zabrane gradonačelnika da na posao dolazi sa Ksenom?

Najiskrenije mislim i uvjerenja sam u to, da bez te veoma snažne podrške mojih sugrađana/sugrađanki (i mnogih drugih ljudi u ostalim gradovima CG), stručne javnosti i slobodnih medija, ne bismo bili užiži interesovanja – kako u zemlji, tako i u inostranstvu. Pisma podrške i protesta zbog takve odluke gradske

uprave, pristizala su sa mnogih adresa iz Evrope i svijeta. Kad je riječ o medijima u CG, ne mogu a da ne pomenem i zahvalim i ovom prilikom sljedećim medijima na kontinuiranom izvještavanju: Medijska kuća 'Vijesti, TV IN i posebno emisija 'Robin Hood', PROTV, Radio slobodna Evropa, Radio 'Antena M', Monitor, Dan, dopisništvo beogradskih 'Večernjih novosti', PCNEN, brojni forumi i internet stranice u zemlji i van nje.

Zbog problema koji je još uvijek aktuelan bila si pozvana i u Brisel u Parlament Evropske Unije, na predstavljanje izvještaja Evropske Federacije za pase vodiće o pravima korisnika ovih pasa u EU. Tom prilikom si predstavila problem s kojim si se suočila. Kakvi su utisci i reakcije osoba sa kojima si imala priliku da razgovaraš o ovoj neprijatnoj situaciji?

Pa, ljudi su bili prilično zapanjeni i u nevjericu da se tako nešto danas dešava u Evropi. Najviše ih je začudila činjenica da isti ljudi koji su ranije podržali i glasali za jedan propis, , nešto kasnije, na tako grub način iskažu svoje nepoštovanje prema svom predhodnom zalaganju. Takođe, nije toliko začuđujuće to što neki pojedinac ili institucija prekrši pojedine zakone, ali je zabrinjavajuće nepostupanje onih koji su obavezni da reaguju i odbrane pravni sistem države Crne Gore. Ja sam bila samo dio naše

delegacije ispred UMHCG-a i to na poziv Evropske federacije za pse vodiče, koji su mi takođe pružili jaku podršku tokom ovog dugog procesa i borbe za ostvarenje osnovnih ljudskih prava.

Kako komentarišeš donošenje novog Zakona o kretanju osoba s invaliditetom uz pomoć psa pomagača?

Smatram da je ovo bio „jedini dozvoljen način“ suprotstavljanja institucija gradskim vlastima. Ovo se može opisati i kao jedna lukava igra da se otklanjanjem tobožnjih nedostataka u normama (na koje su se pozivali iz Glavnog grada i time pravdali svoje postupke) doskoči gradskoj upravi i da se onda dovedu u svojevrsnu mat poziciju.

Važno je još znati, da bilo koji laik, a naročito pravnik, može naći da je neki propis nekvalitetan i terminološki nejasan, samo ukoliko ima lošu namjeru i ako ne želi da ga poštuje. Nego, upravo zbog takvih pojedinaca, koji ne žele da sebe dovedu „k poznanju prava“, postoje institucije i mehanizmi države da ih urazume i ukažu im i na njihove građanske i ljudske obaveze.

U Crnoj Gori postoji veliki broj NVO koje se bave promocijom i zaštitom ljudskih prava. Koliki je njihov značaj u situacijama sličnim tvojoj?

Svakako da je značajno postojanje i rad organizacija poput UMHCG-a i drugih koje su tokom ovih godina dana, pokazale svoju snagu i istinsko zalaganje za odbranu ljudskih prava i vrijednosti koje baštini civilizovani svijet.

Kao osoba koja je u najvećoj mjeri zaslужna za uspješno sprovođenje projekta „Pas kao vodič ili pomagač“ a kasnije i Programa za dodjelu pasa vodiča i pomagača u Crnoj Gori, možeš li nam reći šta zatebe predstavlja ERSTE Nagrada za socijalne integracije koju si ispred Udruženja primila na ceremoniji koja je upriličena u Bukureštu?

Bez lažne skromnosti, mislim da su ovu nagradu svojim iskrenim i predanim radom ostvarili svi akteri projekta, kao i menadžerski tim Udruženja, a da je moj doprinos samo dio te ogromne pozitivne energije, koju UMHCG svojim inovativnim i raznolikim aktivnostima širi na naše društvo. Te večeri, u kraljevskoj palati u Bukureštu, osjećala sam treptaje radosti i ushićenja, a ponos što sam dio baš ovog tima, bio je ogroman. To je nešto što nadilazi vrijednost dragulja i svega materijalnog, jer vas takvi osjećaji dižu visoko i zadovoljstvom vam napajaju dušu.

Koja su tvoja očekivanja kada govorimo o poštovanju prava osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori?

Kao osoba sa uvijek vedrim pogledom na svijet i željom da zemlja u kojoj živim bude moj ponos, iskreno vjerujem da ćemo uz buđenje građanske svijesti i hrabrosti, te upiranjem prsta u sve ono što je loše u našem društvu, ostvariti ogromne pomake na brojnim poljima, a naročito na polju poštovanja i primjene zakona.

Voljela bih da sam svojim primjerom barem neke ljude ohrabrla i podstakla, da ne dopuste da budu građani drugog reda, da ih uplaše neke neosnovane prijetnje i zastrašivanja. Ne trebaju nas plašiti nečiji položaj ili prividna moć, ako ta osoba nije pobornik ljudskih vrlina i ukoliko svoju trenutnu poziciju koristi da bude iznad zakona zemlje kojoj pripada, a ostale građane tretira svojim podanicima.

Davno su prohujala vremena podaništva, pa mislim da ne trebamo u 21. vijeku da ih prizivamo ni u našim sjećanjima, a kamo li u stvarnom životu. I treba zapamtiti, da se svi ljudi rađaju jednaki i da su naša ludska prava neotuđiva i nedjeljiva.

Zato, ukoliko svi ustanemo u odbranu svog prava, možda i njesmo svjesni koliko ćemo takvim postupkom pomoći onima oko nas.

Razgovor vodila: Bojana Laković

U POSJETI PARLAMENTU EVROPSKE UNIJE

Uspostavljeni važni kontakti

Negdje početkom marta ove godine, meni i predstavnicima UMHCG-a, stigao je poziv na prezentaciju Izvještaja korisnika pasa vodiča zemalja članica EU.

Poziv je stigao iz Evropske federacije za pse vodiče, sa sjedištem u Londonu. Gospoda Gejl Stuardson i Tom Pej,

razloga neostvarljiv, da nije bilo razumijevanja i finansijske podrške donatora iz Crne Gore - Preduzeća KIPS, Ministarstva pomorstva, saobraćaja i telekomunikacija, Agencije za radio-difuziju i Ministarstva zdravlja, rada i socijalnog staranja.

stanovnici. Razdrganu delegaciju UMHCG-a činili su Milan, Zoran, Velibor, Maja i Ksena.

Uz dahe divljenja i zadovoljstva izmamili su nam dostupne zgrade, toaleti za OSI, vozovi od aerodroma do centralnog gradskog jezgra, kao i ostale vrste prevoza.

Saznali smo da se na poziv može dobiti i sasvim prilagođen taksi za korisnike/ce invalidskih kolica.

Ta dostupnost i dobrodošlica važila je i za korisnike pasa vodiča, kao i za mnoge druge različitosti i specifične potrebe svakog čovjeka. Mada, iako su veoma rijetka nedostupna mjesta i objekti, drugačije vam sve izgleda, kad vam prolaznici prilaze i bez demonstriranja nepotrebnog sažaljenja i svesrdno priskaču u pomoć. Vi tada stizete do odredišta i onda potom, skoro da i ne pamtite da ste imali neke arhitektonske prepreke.

To uvažavanje dostojanstva svake ličnosti i pristupanje s poštovanjem - kako od strane predstavnika institucija, tako i od uslužnih djelatnika, čini da se zaista osjećate dobro, uvaženo i da su vaša prava izjednačena sa ostalima.

U sutor, tog 31. marta, stigosmo u naš hotel i odmah nakon smještanja u apartman (koji je ličio na topao i udoban jednosoban stan), krenusmo na počinak i odmor pred naporan

**U želji da dodatno pomognu mojo i borbu UMHCG-a za poštovanje ljudskih prava OSI u Crnoj Gori, odlučili su da nas pozovu.
Mi iz UMHCG-a, bili smo jedini predstavnici van granica EU.**

članovi menadžerskog tima EGDF-a, pratili su od početka, sa velikim interesovanjem, razvoj događaja u vezi mog problema sa gradskom upravom Podgorice i pružali mi kontinuiranu podršku.

Pošjeta Evropskom parlamentu i učešće na jednom od najbitnijih događaja za korisnike/ce pasa asistenata za 2009, bio bi iz finansijskih

Nakon cijelog dnevnog putovanja, počev od Dubrovnika, pa onda presijedanje u Zagrebu, sletjesmo u grad sjedišta EU i mjesto, gdje noć uzima dan i čitav sat sporije, nego u našoj zemlji. Brisel tog kasnog popodneva bješe još uvijek suncem okupan, a na ulicama nas dočeka prijatna proljećna temperatura i veoma ljubazni i predusretljivi

dan.Domaćin događaja u Parlamentu EU, na kojem je predstavljen Izvještaj o poštovanju prava korisnika pasa vodiča za 2008-u, bila je g-đa Liz Lin, poslanica iz Velike Britanije.

Izvještaj za minulu godinu, sadržao je i najreprezentativnije slučajeve kršenja prava korisnika/ca ovih pasa, među kojima su bili primjeri zabrane ulaska u neki restoran, prodavnici, pokušaji onemogućavanja da osoba putuje nekim prevoznim sredstvom sa svojim psom i sl. Na sastanku je bilo prisutno mnogo ljudi iz većine zemalja EU, kao i veliki broj pasa vodiča.

Nakon predstavljanja Izvještaja, organizatorima se učinilo veoma bitnim da ja, kao prva korisnica psa vodiča u jednoj zemlji van EU, ispričam svoje iskustvo i izloži problem s kojim se borim od 10. decembra prošle godine.

Dok se u drugim zemljama kršenja prava korisnika/ca pasa vodiča, dešavaju uglavnom od ljudi koji su neupućeni i koji često ne znaju koja je uloga psa vodiča u samostalnom kretanju neke osobe, gosti ovog skupa bili su u isto vrijeme i prijatno iznenađeni i začuđeni, kada su čuli da se naš zakon, koji uređuje prava korisnika/ca pasa vodiča, u svim institucijama i na svim mjestima apsolutno poštuje, osim u sjedištu gradske uprave Podgorice.

Čelnici EGDF-a, obećali su pomoći Udruženju, tako što će upoznati sve svoje saradnike u Briselu sa mojim slučajem, kao i delegaciju Parlamenta koja je zadužena za saradnju sa Crnom Gorom.

Na ovom sastanku, uspostavljeni su važni kontakti sa mnogim ljudima i organizacijama širom Evrope, a sa Evropskom federacijom za pse vodiče dogovoreno da UMHCG postane pridruženi član ove asocijacije. Saznali smo da samo zemlje koje imaju centre za odgoj i školovanje pasa asistenata, mogu biti punopravne članice EGDF-a, dok sve ostale mogu biti pridružene. U poslijepodnevним satima, imali smo veliku čast i zadovoljstvo da sa jedne od galerija pratimo direktno zasjedanje Evropskog parlamenta na jednom od 24 evropska jezika.

Neponovljiv utisak boravka u prestonici starog kontinenta zaokružen je obilaskom ostatka unutrašnjosti tog grandioznog zdanja.

Marijana Mugoša

UMHCG SLJEDEĆIH 16 MJESECI VRŠI MONITORING O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM

Samo vas gledamo

U Crnoj Gori po prvi put će se sistematski i na kvalitativno drugačiji način pratiti ostvarivanje prava OSI, problemi sa kojima se suočavaju, kao i načini na koje se mogu riješiti.

Crna Gora je zemlja koja u svom nastojanju da jednog dana postane punopravna članica EU, usklađuje svoje zakonodavstvo sa EU standardima. Međutim, problem predstavlja slaba i neefikasna implementacija ove legislative zbog više razloga, kao što su nizak nivo društvene svijesti o značaju poštovanja prava i nedostatak osnaživanja zakona, slabog institucionalnog kapaciteta države, lošeg političkog uticaja, negativnog nasleđa iz prošlosti i slično.

Antidiskriminaciona legislativa i specifične mјere koje Crna Gora mora preduzeti u cilju preventivnog djelovanja protiv diskriminacije u različitim oblastima društvenog života: dostupnost fizičkog i društvenog okruženja, obrazovanja, zapošljavanja, penzijsko-invalidska zaštita, očuvanje prihoda i socijalne sigurnosti, porodičnog i ličnog života, ostvarivanja političkih prava, kulture, religije, sporta i rekreacije.

Imajući u vidu ove činjenice UMHCG je aplicirao svojim projektom na konkurs Evropske komisije – Program EIDHR (Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava) i nakon selekcije, odlučeno je da bude podržan, tako da će Udruženje u narednih 16 mjeseci sprovoditi jedan od najznačajnijih projekata od svog osnivanja.

Po prvi put će se u Crnoj Gori sistematski i na kvalitativno drugačiji način pratiti ostvarivanje prava OSI, konkretni problemi sa kojima se suočavaju, kao i načini kojima se ti problemi rješavaju.

Planiramo da na mјesečnom nivou pratimo ostvarivanje prava OSI, praćenje primjene zakonske regulative, implementacije Konvencije UN, davanje preporuka... objavljivaćemo izvještaje koje ćemo slati državnim institucijama, organizacijama OSI, NVO sektoru i relevantnim međunarodnim organizacijama.

Okrugli stolovi i završna konferencija okupiće

predstavnike organizacija OSI, državne uprave, eminentnih stručnjaka iz različitih oblasti koji će raspravljati o položaju OSI u Crnoj Gori i davati konkretnе preporuke i zaključke u cilju unaprjeđenja položaja ove populacije.

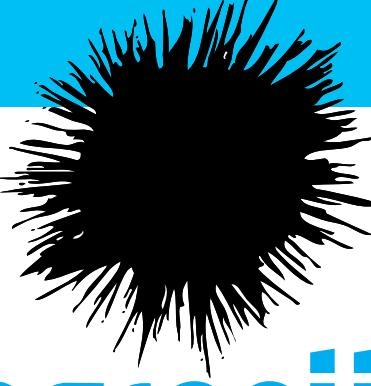
Projekat obuhvata i edukativni dio koji čine treninzi, radionice, škole ljudskih prava osoba sa invaliditetom za različite grupe, uključujući predstavnike organizacija OSI, maturante, ljudi koji su zainteresovani za ovu problematiku...

Projekat će pratiti i dobro osmišljena medijska kampanja (TV spot, radio džingl, posteri, brošure...) čiji je cilj da kvalitetno isprati sve aktivnosti, kao i da podigne nivo svijesti čitavog društva o položaju OSI.

Velibor Bošković

ERSTE FONDACIJA

Nagrada za socijalne integracije

Ovogodišnje uručivanje nagrada ERSTE Fondacije za društvenu integraciju održano je u bivšoj kraljevskoj palati u nacionalnom muzeju u Bukureštu 25. juna, a u čast dvadeset inovativnih projekata uključenih u društvene integracije iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske, Kosova, Makedonije, Crne Gore, Rumunije i Slovenije. Ceremoniju su vodili međunarodno priznati glumci Maja Morgenstern i Miki Manojlović.

Za takmičenje ove godine, iz osam zemalja, konkurisalo je više

od ove posvećenosti. Nagrada je namijenjena i organizacijama javnog sektora, civilnog i privatnog društva kao i medijima.

Pružanje finansijske podrške dobitnicima za njihovu posvećenost je samo jedna od pogodnosti ove nagrade. Što je još važnije, nagrada im pruža vidljivost i omogućuje im da dođu do šire javnosti. Finalista takođe dobija mogućnost da se poveže i uspostavi kontakt sa potencijalnim partnerima i sponzorima.

Korijene Erste fondacije koja je osnovana u današnjem obliku

ERSTE Fondacija promoviše razvoj društva u Evropi, koje omogućava učešće ljudi slobodnih i spremnih da preuzmu odgovornost za opšte dobro.

Fondacija aktivno istražuje uzroke društvenog izuzimanja i anti-solidarnosti, zajedno sa partnerima iz neprofitnog sektora, javne administracije i naučnih institucija. Ona će identifikovati i razviti metode i modele projekata koji su usmjereni ka održivim ciljevima namijenjenim određenim korisnicima i ciljnim grupama.

Projekat zamišljen da promoviše i daje priznanje organizacijama u javnom i neprofitnom sektoru koje angažuju ljudske sposobnosti, kapacitete i inicijative u pravcu socijalno orijentisane prakse i progresivnih promjena u društvu.

Ovaj projekat je sastavni dio programa ERSTE Fondacije za društvena pitanja koji ističe posvećenost ljudskoj i kulturnoj raznolikosti, holističkom ljudskom razvoju, socijalnoj i ekonomskoj pravdi, individualnom i grupnom samoopredjeljenju.

<http://www.erstestiftung.org/integration-award/en/>

Velibor Bošković

Nagradu je dobitlo 20 pobjednika, uključujući i Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore, a ukupni novčani fond iznosio je 295.000 eur.

od 1.300 projekata.

U Crnoj Gori ne previše poznata, ova nagrada se dodjeljuje za društvenu integraciju, unapređuje socijalne prakse promocijom inovativnih projekata u zemljama centralne i jugoistočne Evrope (CSEE).

Nagrada obezbjeđuje zasluženo priznanje ulozi pojedincu i grupa u regionu u procesu stvaranja društava koja svima daju jednaku šansu. Društvena integracija u ovom slučaju podrazumijeva praktičnu politiku i programe koji podstiču stvaranje stabilnih, bezbjednih i pravičnih društava koja obuhvataju diskriminirane, ranjive društvene grupe i lude sa invaliditetom. Konkretno, radi se o pomaganju drugima koji ne mogu da pomognu sebi, socijalne i etničke manjine, osobe sa hendikepom - svi imaju koristi

2003. godine, treba tražiti u 1819. godini kada su pojedini građani osnovali privatno udruženje kako bi omogućili da se ljudi koji imaju zajedničke interese okupe i čine djela za budućnost. Dodadatan motiv je bio i da osiguraju siguran i nezavistan život za sebe i svoje porodice.

Bio je to pokret angažovanih volontera u siromašnom predgrađu, koji je bio inovativan i očito održiv. Taj pokret pod nazivom 'Erste österreichische Spar-Casse' je postao prva Austrijska banka – Erste Banka.

CENTAR ZA ANTIDISKRIMINACIJU „EKVISTA“

Za bolje ostvarivanje ljudskih prava

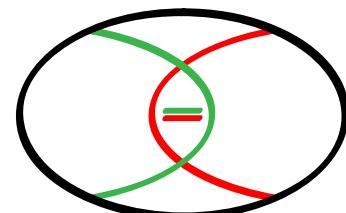
Crna Gora, društvo u kom svaki pojedinac/ka slobodno ostvaruje svoja ljudska prava i slobode! Vizija kojoj treba težiti.

U Podgorici u prostorijama Udrženja mladih sa hendičepom Crne Gore grupa iskrenih pobornika i promotera ljudskih prava 29. maja ove godine osnovala je Centar za antidiskriminaciju „Ekvista“.

Motiv za osnivanje ovog centra nalazi se u činjenici da je u 21. vijeku priča o ljudskim pravima

afirmisani pojedinci i pojedinke koji se ne plaše da zastupaju i bore se za ostvarenje ljudskih prava u društvu koje na to nije naviklo.

Osnivač/ce AD Centra su pojedinci/ke koji su se u dosadašnjem radu pokazali kao iskreni promoteri i borci za ljudska prava i antidiskriminaciju u Crnoj Gori. Oni su: Daliborka Knežević, advokatka, Goran Macanović, diplomirani pravnik, Marijana Mugoša, diplomirana

**AD Centar
"EKVISTA"**

- Unaprjeđenje ostvarivanja građanskih i ljudskih prava, vladavine prava i nediskriminacije u našem društvu;
- Monitoring i promocija ljudskih prava;
- Istraživanje kršenja ljudskih prava i torture;
- Pružanje pravne pomoći i zastupanje grupa i pojedinaca/ki koji su diskriminisani ili su pod prijetnjom da to budu pred nadležnim institucijama;
- Psiho- socijalna podrška žrtvama diskriminacije.

Od posebnog značaja je to što Centar planira da pruža besplatne usluge pravnog i psihološkog savjetovanja žrtvama diskriminacije, kao i da ih u slučaju potrebe besplatno zastupa u sudskim procesima.

Centar za antidiskriminaciju svoje će aktivnosti sprovoditi kroz programe u okviru kojih će realizovati konkretne projekte. Centar ima pet programa i to: Opšti program, Program za prava OSI, Program za seksualne slobode, Program za zaštitu od raznih oblika torture i Program za zaštitu prava djeteta.

Ukoliko želite da sazнате nešto više o AD Centru "EKVISTA" posjetite www.ekvista.org ili pišite na kancelarija@ekvista.org.

Milorad Hajrović

Riječ EKVISTA sastavljena je od latinskog predmeta *ekvi* - sa značenjem jednak, isti i dijela latinske riječi *sta-cionaran* - sa značenjem stalan, postojan.

Kada se poveže u jednu cjelinu dobija značenje postojan za jednakost

veoma aktuelna, a u našem društvu i veoma inspirativna, zbog brojnih slučajeva kršenja prava ljudi, kao i činjenice da ima sasvim dovoljno prostora za rad i djelovanje više organizacija koje se bave ovom problematikom.

Osnivači i svi budući aktivisti/aktivistkinje AD Centra, baštiniće i iskreno se zalagati za ostvarenje ljudskih prava svih ljudi, nezavisno od njihovog pola, godina, religijskog ili političkog ubjedjenja, seksualne orijentacije, invaliditeta i sl.

Ekvistu čine nezavisni i

pravnica, Milan Šaranović, bečelor računarstva, Velibor Bošković, diplomirani pravnik i Zoran Šćekić, diplomirani pravnik.

Vizija AD Centra je:

Crna Gora, društvo u kom svaki pojedinac/ka slobodno ostvaruje svoja ljudska prava i slobode!

AD Centar EKVISTA želi da svojim djelovanjem kroz statutom utvrđene aktivnosti, a oslanjajući se na svoje kadrovske i finansijske mogućnosti, ostvari sljedeće ciljeve:

BBC, 10. NOVEMBAR 2009.

Banka nedostupna uprkos presudi

Dejvid Alen, koji ima distrofiju mišića, reagovao je nakon što Škotska Rojal banka nije postavila pristup za invalidska kolica u jednu od svojih poslovnica u Šefildu.

Kompanija je bila dužna da plati 6 500 funti štete i dat joj je rok da do kraja septembra ove godine instalira lift.

Ričard Lisak kontrolor kvaliteta Škotske Rojal banke, rekao je pred Apelacionim sudom da je predhodni sudija donio pogrešno rješenje.

Na ročištu pred Pokrajinskim sudom u januaru, sudija Džon Dovs je presudio da je banka prekršila zakon protiv diskriminacije osoba sa hendikepom.

Govoreći na današnjem ročištu, gospodin Lisak je rekao sudiji da je pogršno shvatio dio zakona o dužnosti onih koji pružaju usluge kako bi razumnije pomogao osobama sa hendikepom.

Gospodin Lisak je rekao da je banka bila "veoma svjesna" činjenice da gospodin Alen nije bio dobro tretran, te da im je bilo "veoma žao".

On je rekao: "Izvinjenje je izrečeno na suđenju i greška je bila priznata od stane banke dugo prije suđenja".

Sudijama je rekao da, bez obzira na ishod svojih žalbi, od Škotske rojal banke nije traženo da isplati štetu ili troškove žalbe.

Banka je rekla da je ispunila zahtjev Komisije za prava osoba sa invaliditetom i da je uredila pristup za tri druge poslovnice.

Kompanija je takođe izjavila da je gospodinu Alenu ponudila korišćenje telefonskog i internet bankarstva.

Ali gospodin Alen, student na Šefild Halam Univerzitetu, je rekao: "Bez obzira na sve, ja još uvjek ne mogu doći u moju banku."

Jasno je da Škotska rojal banka neće osigurati pristup, osobama sa invaliditetom dok ne bude prisiljena od strane sudova."

Sudije su svoju odluku odložile za neki kasniji datum.

Prevela: Bojana Laković

Stiven Hoking

Stephen William Hawkinge
(8. januara 1942. godine) poznato je i priznato
ime u svijetu teorijske fizike.

Još kao dječak pokazivao je veliku sklonost ka nauci. Diplomirao je fiziku na Oksfordu, potom je sa temom iz teorije relativiteta doktorirao na Kembridžu na Lukasovoj katedri, gde je i sam Isak Njutn jedno vrijeme predavao.

Postao je član Kraljevskog društva 1974., profesor matematike 1979. Kao student dobio je veoma progresivnu neuromotoričku bolest ALS-a (amiotrofičkalateralnasklerozu) koja veoma onesposobljuje i ograničava kretanje i govor. Ljekari su mu tada predviđjeli još dvije-tri godine života.

Svoj matematički rad je nastavio mentalno i saopštavao ga tek u završnom obliku. 1970. godine Hokinga je zainteresovala kosmologija, a posebno crne rupe. Od tada mu to postaje

glavna preokupacija. 1974. godine je dokazao da crne rupe i nisu tako crne. Dao je najveći doprinos tom polju istraživanja. 1984. godine Stiven Hoking je izdao knjigu "Kratka istorija vremena" koja je bila pravi bestseler.

Tokom jedne posjete Berlinu dobio je upalu pluća. Doktori su mu izvršili traheotomiju pluća. Izgledalo je da će to biti bezopasna intervencija, međutim, nakon operacije Stiven Hoking gubi glas. Jedan američki inženjer je konstruisao aparat preko koga je Hoking mogao da komunicira sa svijetom.

Preko tastature je unosio riječi koje bi kompjuterski glas izgovarao.

U šali je govorio da je njegov kompjuter "Amerikanac" zbog akcenta.

Za Stivena Hokinga kažu da je Ajnštajnov naslednik. Međutim, zanimljivo je da nije dobio Nobelovu nagradu (što je malo čudno), ali kao obrazloženje se pominje da njegove teorije nisu eksperimentalno dokazane.

Stiven je bio gost u seriji "Simpsonovi" i "Zvjezdane staze" gde je igrao poker sa kapetanom Datom, Ajnštajnom i Njutnom.

VICEVI

Trenerke

Idu dvije trenerke ulicom i ugledaju šorc pa jedna kaže drugoju: «Vidi onog invalida»

Životinje

Šta je to malo, smeđe i visi na plafonu na jednoj nozi? - Stonoga 99-postotni invalid

Anegdota iz UMHCG-a

Dajte mi Gojka

Vezano za projekat "Ka unkluziji u srednjem obrazovanju" koji se realizovao u prostorijama Udruženja koje su se nalazile u ulici Gojka Radonjića 85 u Podgorici, javlja se jedna gospoda koja... je dan ranije razgovorala sa našim kolegom Mladenom.

- Halo, UMHCG?
- Jeste, izvolite.
- Možete li molim Vas da mi date više informacija u vezi ovog projekta koji sprovodite? Ja sam juče pričala sa vašim kolegom Gojkom Radonjićem i on mi je rekao da zovem kasnije... ☺

Zašto padamo ispite?

Godina ima 365 dana za učenje

Kad uzmeš da ima 52 nedelje, ostaje samo 313 dana.

Na ljetu otpada 50 dana jer je prevruće za rad, zato ostaje 263 dana.

Spavamo 8 sati dnevno u godini, kad se zbroji to je 122 dana, znači ostaje nam 141 dan.

Ako nište ne radimo 1 sat dnevno, to je 15 dana manje, preostane nam 126 dana.

Svaki dan provedemo 2 sata na obrok i tako izgubimo 30 dana godišnje, preostalo nam je 96 dana u godini.

Dnevno provedemo 1 sat na telefonu pričajući sa porodicom i prijateljima, to nam oduzima 15 dana i ostane nam 81. dan.

Ispiti i testovi nam oduzmu 35 dana u godini, tako smo ostali na 46 dana.

Uzmimo otprilike 40 dana godišnjeg i došli smo na brojku 6.

Recimo da smo bolesni najmanje 3 dana, ostalo nam samo 3 dana za učenje.

Izađemo li van samo 2 puta, ostao nam je 1 dan.

Ali taj 1 dan vam je rođendan... zato...

Sretno svima na ispitima.

Redakcija

OSVRT NA PRAVNU REGULATIVU

Zaštita od diskriminacije u Crnoj Gori

U pozitivnom (važećem) pravu Crne Gore velika pažnja je posvećena diskriminaciji kao gorućem problemu koji pogađa svako društvo, pa i naše. Zato pozitivni propisi, za razliku od ranijih, sadrže izričite odredbe kojima se diskriminacija zabranjuje i sankcioniše u svim sferama života.

Prije svega, Ustav Crne Gore, u članu 8. propisuje da je „zabranjena svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu“ i da se „neće smatrati diskriminacijom propisi i uvođenje posebnih mjera koji su usmjereni na stvaranje uslova za ostvarivanje nacionalne, rodne i ukupne ravnoopravnosti i zaštite lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju.“

Kako je Ustav najviši akt u državi, nijedan pravni propis (zakon ili neki podzakonski akt) ne može sadržati odredbe kojim se na bilo koji način afirmiše diskriminacija.

Međutim, u posebno osjetljivim sferama, kao što su na primjer obrazovanje, zapošljavanje, rad... zakoni koji regulišu te oblasti i sami sadrže precizne odredbe kojim se zabranjuje diskriminacija, kako bi se izbjegle bilo kakve nedoumice i zloupotrebe. Tako, Zakon o radu ("Službeni list CG", br. 49/2008 od 15.8.2008. godine) u članu 5. izričito zabranjuje diskriminaciju ("Zabranjena je neposredna i posredna diskriminacija lica koja traže zaposlenje, kao i zaposlenih, s obzirom na pol, rođenje, jezik, rasu, vjeru, boju kože, starost, trudnoću, zdravstveno stanje, odnosno invalidnost, nacionalnost, bračni status, porodične obaveze, seksualno opredjeljenje, političko ili drugo uvjerenje, socijalno porijeklo, imovno stanje, članstvo u političkim i sindikalnim organizacijama ili neko drugo lično svojstvo.").

Takođe, Zakonom o radu u članu 6. su definisani pojmovi posredne i neposredne diskriminacije („Neposredna diskriminacija jeste svako postupanje uzrokovano nekim od osnova iz člana 5. Zakona o radu kojim se lice koje traži zaposlenje, kao i zaposleni stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica u istoj ili sličnoj situaciji.“ dok „posredna diskriminacija, u smislu Zakona o radu, postoji kada određena odredba, kriterijum ili praksa stavlja ili bi stavila u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica, lice koje traži zaposlenje kao i zaposleno lice, zbog određenog svojstva, statusa, opredjeljenja ili uvjerenja.“)

To znači da se uvodjenjem pojma posredne diskriminacije, proširuje pojam diskriminacije i pooštjava sankcionisanje diskrimacionog ponašanja.

Slično je i u Zakonu o visokom obrazovanju ("Službeni list RCG", br. 60/2003) u kome je u članu 7. propisano da „U ostvarivanju prava na visoko obrazovanje nije dozvoljena diskriminacija po osnovu pola, rase, bračnog stanja, boje kože, jezika, vjere, političkog ili drugog ubjedjenja, nacionalnog, etničkog ili drugog porijekla, pripadnosti nacionalnoj zajednici, imovinskom statusu, onesposobljenosti (invalidnosti) ili drugom sličnom osnovu, položaju ili okolnosti.“

Pored navedenih zakona, donijeti su u skorije vrijeme i zakoni koji u cijelosti kao svoju svrhu imaju antidiskriminaciju. To su prije svega Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom ("Službeni list CG", br. 49/2008 od 15.8.2008. godine), Zakon o manjinskim pravima i slobodama ("Službeni list RCG", br. 31/2006 i 38/2007"), Zakon o kretanju lica s invaliditetom uz pomoć psa pomagača itd.

Osim navedenog, u pripremi je opšti zakon o zabrani diskriminacije kojim će biti obuhvaćeni svi aspekti diskriminacije u crnogorskom društvu.

Luka Stijepović

UKLANJANJE PREDRASUDA

Igrom do jednakosti

Integriranje osoba koje su na margini, njihovo uvođenje u ples podjednako je važno kao i njihovo integriranje u radne strukture.

Festivalom „Allegro“ 29. aprila u KIC-u Budo Tomović proslavljen je međunarodni dan plesa.

Ove godine svjetski dan plesa bio je posvećen osobama koje ne plešu, a porukom koja je obišla sve kontinente oglasio se profesor Alkis Raftis, predsjednik Međunarodnog savjeta za ples:

„Budućnost plesa nalazi se tamo gdje su osobe koje ne plešu.“

Te osobe pripadaju dvijema kategorijama: one koje jednostavno nijesu naučile, i one koje vjeruju da nijesu sposobne da plešu. Takve osobe predstavljaju najveći izazov za one koji se bave podučavanjem plesa.

Uvođenje onih koji su „izostavljeni“ iz svijeta plesa predstavlja moralnu dužnost, ali istovremeno, otvara i široka vrata u vremenu ekonomskе krize i nezaposlenosti.

Međunarodni savjet za ples podržava ideju da svako može plesati. Dan plesa 2009. posvećen je inkluzivnom plesu. Hajde da među naše redove i u naše časove uvrstimo sve pojedince našeg društva“.

Zahvaljujući saradnji između baletske trupe „Allegro“ i Udruženja mladih sa hendikepom, prvi put u Crnoj Gori balerine i mladi sa hendikepom zajedno su plesali na jednom festivalu.

Tom prilikom izveli su koreografiju „Igra“ Viktorije Strugar.

Za mlade sa hendikepom bilo je veliko zadovoljstvo da učestvuju na jednoj ovakvoj manifestaciji i druže se sa ljudima koji su odlučili da žive kroz umjetnost.

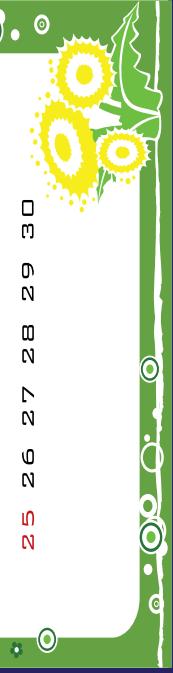
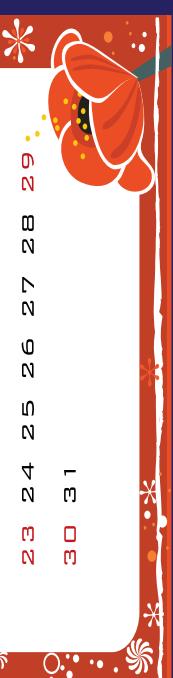
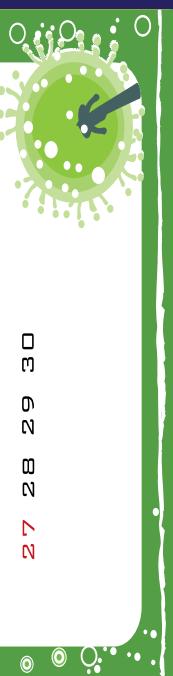
Takođe, ovo je bila idealna prilika da se pokaže da osobe sa hendikepom zajedno sa drugima mogu plesati i zabavljati se.

„Ovim pokazujemo da su osobe sa invaliditetom sposobne za sve ono za što su sposobne i osobe bez invaliditeta, a tu svakako spadaju zabava i druženje“ istakao je Milan Šaranović, koji je pored Dragana Tepavčevića i Milke Bošković učestvovao u tački „Igra“.

„Mislim da je to bio dobar način da uklonimo predrasude o osobama sa hendikepom koje postoje u društvu. Ja sam se osjećao izvrsno, uživao sam u svakom momentu naše tačke. Posebno nam imponuje pozitivna reakcija publike, što nas podstiče da i dalje nastavimo sa našim radom“ kazao je Dragan Tepavčević.

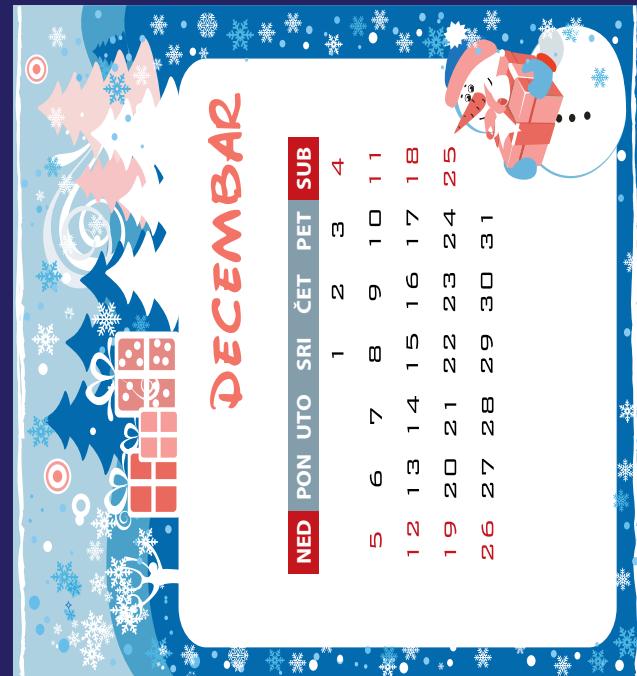
Za koreografinju, Viktoriju Strugar raditi sa ljudima sa hendikepom je bilo veoma inspirativno. Ona je istakla da su ona i balerine uživale u pripremi „Igre“. „Ovo je za nas bilo novo iskustvo, uživale smo u svakom momentu“, kazala je Strugar.

Bojana Laković

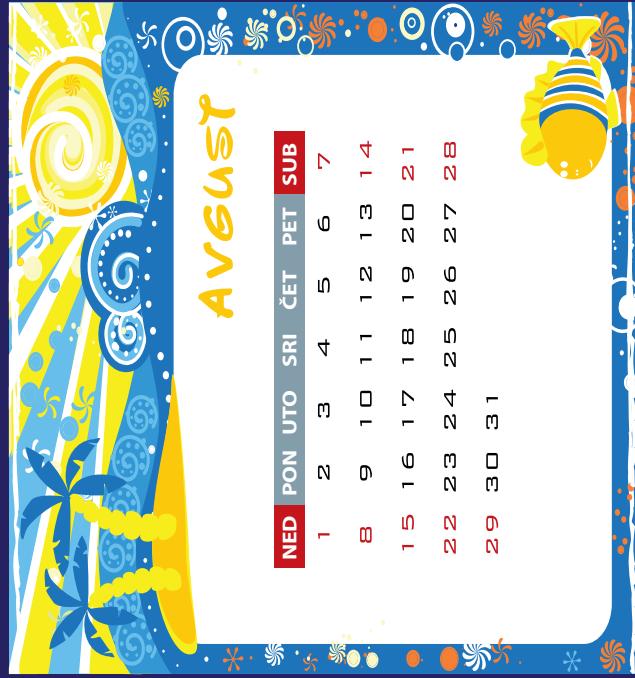
SEPTEMBER

NED	PON	UTO	SRI	ČET	PET	SUB
						1
						2
						3
						4
						5
						6
						7
						8
						9
						10
						11
						12
						13
						14
						15
						16
						17
						18
						19
						20
						21
						22
						23
						24
						25
						26
						27
						28
						29
						30
						31

DECEMBER

NED	PON	UTO	SRI	ČET	PET	SUB
						1
						2
						3
						4
						5
						6
						7
						8
						9
						10
						11
						12
						13
						14
						15
						16
						17
						18
						19
						20
						21
						22
						23
						24
						25
						26
						27
						28
						29
						30
						31

AUGUST

NED	PON	UTO	SRI	ČET	PET	SUB
			1	2	3	7
			8	9	10	11
			11	12	13	14
			15	16	17	18
			19	20	21	22
			22	23	24	25
			26	27	28	29
			30	31		

NOVEMBER

NED	PON	UTO	SRI	ČET	PET	SUB
			1	2	3	6
			7	8	9	10
			11	12	13	14
			15	16	17	18
			19	20	21	22
			22	23	24	25
			26	27	28	29
			30	31		

JUL

NED	PON	UTO	SRI	ČET	PET	SUB
			1	2	3	31
			4	5	6	
			7	8	9	
			10	11	12	
			13	14	15	
			16	17	18	
			19	20	21	
			22	23	24	
			25	26	27	
			28	29	30	

OKTOBAR

NED	PON	UTO	SRI	ČET	PET	SUB
			1	2	3	4
			5	6	7	8
			9	10	11	12
			13	14	15	16
			17	18	19	20
			21	22	23	24
			25	26	27	28
			29	30	31	

DISABILITY
INFO

UMHCG

ISSN 1800-7228

A standard one-dimensional barcode. Below the barcode, the numbers "9 771800 722003" are printed vertically.